

Cuiavian University in Wloclawek

Scientific and pedagogical internship

**THE TRAJECTORY OF PROFESSIONAL
EDUCATION IN THE FIELD OF POLITICAL,
HISTORICAL, PHILOSOPHICAL,
AND SOCIOLOGICAL SCIENCES**

June 27 – August 7, 2022

**Wloclawek,
Republic of Poland
2022**

Scientific and pedagogical internship «The trajectory of professional education in the field of political, historical, philosophical, and sociological sciences» : Internship proceedings, June 27 – August 7, 2022, Wloclawek, Republic of Poland, 2022. 48 pages.

ORGANISING COMMITTEE

dr **Mirosława Struś**, Cuiavian University in Wloclawek;
dr **Elżbieta Nowakowska**, Cuiavian University in Wloclawek.

Each author is responsible for content and formation of his/her materials.

The reference is mandatory in case of republishing or citation.

© Cuiavian University in Wloclawek, 2022

CONTENTS

Реклама як фактор формування соціокультурного буття молоді в Україні Адабір А. А.	4
Різома соціокультурного простору сучасної України Горський С. В.	10
Філософія як основа самостійного мислення Дев'ятко Н. В.	15
Історіографічний компонент наукового історичного дослідження Житков О. А.	21
Семіотика як важлива складова освітнього процесу для підготовки кваліфікованих фахівців з розвиненими комунікативними компетенціями Косаревська Р. О.	25
Соціально-гуманітарні дисципліни у медичних закладах вищої освіти та їх роль у формуванні молоді особистості Кулачинський М. М.	30
Особливості використання історичних карт на уроках інтегрованого курсу «Історія України. Всесвітня історія» у старшій школі Паска Б. В.	34
Роль філософії у підготовці майбутнього філолога Чаплінська О. В.	41

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ ДИСЦИПЛІНИ У МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА ЇХ РОЛЬ У ФОРМУВАННІ МОЛОДОЇ ОСОБИСТОСТІ

Кулачинський М. М.

кандидат політичних наук, доцент,

доцент кафедри суспільних наук

Одеський національний медичний університет

м. Одеса, Україна

В українському суспільстві, яке постійно трансформується у сфері державних інститутів та інституційних процесів на фоні ковідної пандемії, яка набула світових масштабів, а також військової агресії Російської Федерації проти України необхідність викладання дисциплін соціально-гуманітарного напрямку у Зкладах вищої освіти медичного спрямування набуло певної значимості. Сьогодні сучасний медик має володіти не лише професійними якостями, але й такими якостями як широка культурна обізнаність, знання етики поведінки, емпатійне розуміння своїх колег та пацієнтів, комунікативна активність у соціальному середовищі. Все це є можливим при умові включення гуманітарної складової у професійні підготовки майбутнього лікаря.

Здатність до професійної діяльності, готовність до фахового самовдосконалення є не новими завданнями в нашій державі. Ще до 2020 року уряд країни запропонував «Концепцію гуманітарного розвитку України», «Національну стратегію розвитку освіти на 2021–2031 рр.», а також Указ президента України «Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» [1]. У всіх цих державних документах простежується тенденція посилення ролі дисциплін соціально-гуманітарного напрямку у ЗВО, не є тут виключенням й Вищі навчальні заклади медичного спрямування. Молода людина після закінчення того чи іншого Вищого закладу має усвідомлювати свою належність до українського народу, європейської цивілізації, орієнтуватися в реаліях та перспективах соціокультурної динаміки. Має бути готовою до життя, де світ не

стоїть на місці, а постійно змінюється у конкурентному середовищі.

Завданням соціально-гуманітарних дисциплін має на меті сформувати з молодого людини не лише фахівця у вузькій галузі, але й сформувати в неї громадянськість, людину яка формує громадянську думку у сучасному українському суспільстві. Дані дисципліни передбачають багатосторонній, багатофакторний, детермінований та багаторівневий процес, в якому присутні перманентні суперечності, та трансформація людини у особистість, яка матиме пізнавальну, моральну й творчу активність.

Саме за таким сценарієм проглядається значимість гуманітарних дисциплін у медичних навчальних закладах. Вони формують умови для духовного та інтелектуального розвитку молодого студента, формування у нього соціально-значущих якостей, ціннісних установок, які є вагомим чинником у фаховому самовдосконаленні та творчій самореалізації. Саме такі особистості мають очолити елітний клас українського соціума. І це є довготривалою й кропіткою працею Української держави.

Зрозумілим є те що до 2022 року кращі представники українського соціуму на думку А. Д. Пахарєва були строкатим й аморфним «політичним конгломератом», в якому знайшли своє «тепле місце» представники колишньої радянської бюрократії, лідери націонал-демократичних сил та власників великого капіталу (олігархи)[2, с. 220 – 222].

Соціальний ліфт у верх молодого людини в Україні до недавнього часу проходив через родинні, дружні, особисті зв'язки, які були вищими за фаховий диплом молодого спеціаліста. Закритий, майже «клубний» характер кар'єрного зростання в цілому принижував навіть старі пострадянські процедури професійного росту. Звідси низький рівень довіри, певна розмитість національної ідеї. Війна в Україні з одного боку принесла й ще принесе чисельні втрати населення України, життєві комунікації, але й разом з цим спромоглася об'єднати

українське суспільство з її культурно-історичними та політичними розбіжностями. Дала можливість трансформуватися у європейське суспільство.

Гуманітарні дисципліни допомагають молодій людині розібратися у процесі демократизації Української держави, крізь призму кризових явищ політичного й економічного характеру, зламу закритості української еліти, її кланово-корпоративного характеру.

Кожний викладач за своїм фахом має донести до студента певну інформацію, тобто історик реконструює реальність минулого, філософ ретранслює думку про світ через філософські роздуми. Політологи та соціологи мають показати більш складний процес розвитку людства через розкриття складних систем комунікації між групами, класами, спільнотами, мають розкрити причини виникнення нерівності у соціумі, його проблематику, проаналізувати проблему та структуру соціального устрою у суспільстві, розкрити причини виникнення конфліктів, підґрунтям яких є докорінно різні погляди та думки, інтереси та потреби, що іноді переростають навіть у війни [3, с. 46]. Ці дисципліни в певній мірі розширюють людське уявлення про світ. Тут на допомогу студенту підходять основи соціології й політології, їх методологічні інструменти.

Сьогодні в умовах набуття вищої освіти основою фаху мають не стільки навчальні дисципліни, скільки способи мислення і діяльності, світоглядні позиції, стійкі морально-естетичні ідеали, формування культури особистості. Соціально-гуманітарні дисципліни акумулюють систему загальнолюдських цінностей та ідеалів і можуть закласти фундамент духовного розвитку, гуманізації особистості.

Викладач гуманітарних дисциплін має навчити студента творчо мислити у своїй майбутній професійній діяльності, має стимулювати студента до інтересу і потреби у творчому власному розвитку.

Пандемія коронавірусу, російська агресія проти України прискорили цифровізацію навчального процесу, в певній мірі

змінити майже всі сфери життя. Непростим завданням для викладача гуманітарія є розумітися на технологіях та інтегрувати їх у навчальний процес.

Гуманітарні дисципліни дають можливість уявити, розуміти і пояснювати те, як людям вдається чи не вдається створювати, підтримувати і руйнувати форми суспільного життя, зразки суспільних дій і взаємодій для студентів медиків. Вони з'ясовують місце і функції кожного соціального явища і процесу, дають молодим спеціалістам потрібні орієнтири, допомагають зрозуміти обставини життя, сприяють пошуку вирішення проблем соціального буття, слугують певним променем у складному процесі людських відносин.

Дисципліни соціально-гуманітарного напрямку були і є важливою частиною людської історії та культури, які впливають на розвиток у студентів громадянських поглядів, спостережень, творчих здібностей. Ці дисципліни допомагають молодому спеціалісту розвивати свій духовний потенціал, розширювати свій світогляд, насичують його різною науково-пізнавальною інформацією, сприяють пошуку нових інструментів дослідження, збагачують пізнавальні можливості студентів-медиків. Зрозумілим є те, що навчальний процес з насиченими дисциплінами гуманітарного напрямку має бути демократичним з критичним мисленням, спрямований на вирішення проблем формування особистості, а у нашому випадку формування особистості студента-медика. Такий процес повинен надати молоді більший ступінь свободи. Він дозволить зробити усвідомлений вибір на шляху до самореалізації у складному світі, який постійно змінюється, при чому змінюється з присутністю ринкових умов, трансформацією державної освітньої політики.

Література:

1. Концепція гуманітарного розвитку України на період до 2020 року. Проект. URL: <https://www.komr.gov.ua/public-discussion/koncepciya-gumanitarnogo-rozvitku-ukrayini-na-period->

do-2020-roku (дата звернення: 20.07.2022); Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2031 роки. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf> (дата звернення: 20.07.2022); Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text> (дата звернення: 20.07.2022).

2. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ Л.Л., РОМАНОВСЬКИЙ О.Г., ПОНОМАРЬОВ О.С. Концепція формування гуманітарно-технічної еліти в НТУ «ХП» та шляхи її реалізації. Харків : НТУ «ХП», 2004. 416 с.

3. Україна в сучасному геополітичному просторі: теоретичний і прикладний аспекти : монографія / за ред. Ф.М. Рудича. Київ : МАУП, 2002. 488 с.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІСТОРИЧНИХ КАРТ НА УРОКАХ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ. ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ» У СТАРШІЙ ШКОЛІ

Паска Б. В.

*кандидат історичних наук,
асистент кафедри історії України
і методики викладання історії
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника
м. Івано-Франківськ, Україна*

Однією із ключових предметних компетентностей, які здобуваються учнями під час навчання історії, є просторова компетентність. За Д. Десятовим, просторова компетентність передбачає формування знань, умінь, досвіду та ціннісних орієнтацій учнів, які забезпечують розуміння простору як основи розвитку історичного процесу. Її основою є вміння, що

забезпечують орієнтацію учнів в історичному просторі, вміння читати інформацію з історичної карти, проводити аналіз та синтез просторово-історичних об'єктів та зв'язків у історичному процесі, а також вміння, що допомагають учням осмислювати та розуміти роль і значення географічного фактору в розвитку історичного процесу [4, с. 84]. Історична карта є важливим об'єктом пізнавальної діяльності учнів, адже це унаочнена основа для розуміння зв'язків між історичними явищами та процесами. Карта слугує також джерелом історичної інформації, інструментом узагальнення та систематизації навчального матеріалу, а також засобом перевірки знань та вмінь учнів [6, с. 81].

Історична карта відіграє ключову роль при вивченні інтегрованого курсу «Історія України. Всесвітня історія» у 10 та 11 класах. Серед завдань історичної освіти в старшій школі – поглиблення інтересу до історії, розвиток мисленнєвих здібностей і вмінь, набуття системних знань про факти, події, явища, тенденції в Україні та світі ХХ–ХХІ ст., розвиток історичного критичного та творчого мислення, здатності розуміти загальний хід історичного процесу, спонукати до усвідомлення національного інтересу, необхідності захисту незалежності, територіальної цілісності своєї держави в умовах військово-політичних, інформаційних викликів та ін. [5]. Ці завдання не можуть бути реалізовані без якісної просторової візуалізації історичного процесу учнями старшої школи.

Навчальна програма інтегрованого курсу «Історія України. Всесвітня історія» рекомендує вчителям працювати з історичною картою під час вивчення майже всіх розділів. За результатами навчально-пізнавальної діяльності в 10-му класі з історії України, зокрема, учні повинні вміти показувати на мапі території українських земель, що входили до складу Російської імперії та Австро-Угорщини; зіставляти території розселення українців на початку ХХ ст. і сучасної України; використовувати карту як джерело інформації про події Першої світової війни на українських землях, події Української революції у березні

Scientific and pedagogical internship «The trajectory of professional education in the field of political, historical, philosophical, and sociological sciences»

June 27 – August 7, 2022